

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

Diarienummer

M2020/01926

Datum

2021-04-30

Remissvar gällande Skogsutredningens slutbetänkande *"Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen"* (SOU 2020:73)

Bakgrunden till våra ställningstaganden

BirdLife Sverige vill inledningsvis tydliggöra utgångspunkten för vårt remissvar. Vi tycker att Sverige i grunden har tagit bra politiska beslut i form av de 16 miljö kvalitetsmålen och med undertecknande av olika internationella naturvårdskonventioner. Vi accepterar också att skogspolitiken bygger på frihet under ansvar, under förutsättning att man verkligen är beredd att ta ansvar. Detta stöd visar BirdLife Sverige bl.a. genom vårt engagemang i FSC.

Vi vill inledningsvis ge en eloge till utredningen för det gedigna arbete den lagt ner på att ta fram vetenskapliga fakta och klagörande statistik inom en rad väsentliga områden, fakta som bör ligga till grund för ett klokt och avvägt beslut om den framtida inriktningen. Vi vill inte begränsa oss till att lämna kritiska synpunkter, utan också komma med konstruktiva, bättre förslag.

Naturen har ingen politisk ideologi och den struntar i vem som äger den. Det enda som räknas för den biologiska mångfalden – som skapar våra livsviktiga ekosystem – är att förutsättningar finns för att respektive art ska kunna fortsätta existera. Ekosystemtjänsterna fortsätter bara att leverera om samspelet som driver dem fungerar. Den globala uppvärmningen kan bara motverkas genom att vi slutar släppa ut mer växthusgaser än som kan absorberas, oavsett varifrån de kommer.

Alla kan se vilken fantastisk mångfald en äng av blommor med insekter har. Lika lätt är det att se att en odlad vall saknar denna mångfald. Samma skillnad finns mellan naturskogen och den brukade skogen, men den kan vara svårare för ett otränat öga att se. Alla arter som är beroende av eller gynnas av naturskogens olika utvecklingsstadier, dess skiktning, trädens olika art- och åldersammansättning, gott om död ved i olika nedbrytningsstadier etc., är lika chanslösa i den planterade granmonokulturen med kort omloppstid som ängens mångfald av blommor och insekter i den odlade vallen. Hundratals arter, varav många tidigare varit mycket vanliga i den svenska skogen, har trängts tillbaka och finns nu som mer eller mindre hotade arter på vår rödlista.

Vi är av den anledningen djupt bekymrade över att politiker tycks sitta fast i ideologiska låsningar kring praktiska lösningar i naturen/skogen. Ideologier framkommer nämligen tydligt i direktiven till Skogsutredningen. Kartläggningen av problem som måste lösas är bra, men sedan har utredningen i några fall varit så "bakbunden" att den inte kunnat föreslå lämpliga lösningar. Några förslag skulle vid genomförande i stället förvärpa situationen! Detta gäller både Sveriges möjligheter att leva upp till de nationella miljömålen och internationella konventionsåtaganden.

Det svenska skogsbrukets trovärdighet sätts därmed på spel, vilket i värsta fall får vådliga konsekvenser för möjligheterna att sälja produkterna på den internationella marknaden.

Vi konstaterar att ett antal lögner fått fotfäste i den infekterade debatten. Att äganderätten skulle vara hotad är en av dessa. Äganderätten är grundläggande för stora delar av vårt samhälle. Den är lagstadgad och urstark – den hotas absolut inte och är egentligen inte ens uppe för diskussion. Vad det i stället handlar om är förfoganderätten. Saker ska nämnas vid dess rätta namn.

Det finns många exempel på kraftiga, men nödvändiga, inskränkningar i förfoganderätten. Man får inte bygga hur som helst på sin tomt, man får inte köra hur som helst med sin bil eller jaga hur som helst för att man äger mark och en bössa. Inom lantbruket finns en rad begränsningar som gäller allt från giftspridning till djurhållning. Med förfoganderätten följer alltså inskränkningar inom verksamheter som på olika sätt kan påverka människor eller miljö negativt. När det gäller miljöpåverkan krävs i de flesta sammanhang miljökonsekvensbeskrivning och tillstånd med medföljande villkor. Sådant förfarande saknas emellertid inom skogsbruket. Principen som gäller vid annan miljöfarlig verksamhet, nämligen att "förorenaren betalar", tillämpas inte heller.

Mot den bakgrunden, d.v.s. i förhållande till andra näringar, har skogsbruket i det närmaste ett fribrev genom "pågående markanvändning". Om du vill etablera ett vindkraftverk på din fastighet krävs miljökonsekvensbeskrivning och villkorade tillstånden. Vid avslag medges ingen rätt till ersättning. I skogsbruket kan du lämna in en avverkningsanmälan på samma skog, vänta sex veckor och sedan kalaverka om inte Skogsstyrelsen meddelat några föreskrifter. Detta oavsett skogsområdets storlek och även om skogen är månghundraårig och totalt orörd sedan långt innan såväl äganderätten som förfoganderätten infördes (för skogsbruk definieras som pågående markanvändning även om den aldrig utförts på platsen tidigare). I händelse av att Skogsstyrelsen konstaterar att naturvärdena inom avverkningsanmälan är så stora att avverkningen är att betrakta som olaglig, finns omfattande möjligheter till ekonomisk ersättning (jfr. ansökan om att uppföra vindkraftverk, vilket i flera avseenden utgör en lägre nivå av negativ miljöpåverkan än skogsavverkning).

BirdLife Sverige accepterar skogsbruk som pågående markanvändning, men vi accepterar inte att äganderätten per definition ska ge den (ur biologiskt perspektiv) "tillfällige" ägaren/förvaltaren rätt att utan inskränkning i förfoganderätten kunna göra vad som helst med t.ex. våra få kvarvarande procent nyckelbiotoper och andra särskilt skyddsvärda skogsområden. För att dessa ska bevaras anser vi att markägare av nyckelbiotopsrika fastigheter bör få skälig ersättning från staten för att bibehålla naturvärden. Beloppen som betalas ut ska motsvara vad som går utöver sektorsansvaret. Tröskeln för detta är enligt gällande lagstiftning (skogsvårdslagen och miljöbalken) betydligt högre än vad som ibland framförs i debatten. I den mån skogsnäringen önskar gynna sina laglydiga virkesproducenter som bidrar till bevarandet av biologisk mångfald, står det fritt att instifta någon form av fondlösning, till vilken det vore rimligt att de som inte bidrar med bevarande i samma utsträckning istället får betala lite mer.

En annan missuppfattning är att nyckelbiotoper som Skogsstyrelsen registrerat "ställer till det" för skogsbruket. Inte heller detta är sant. Vad som avses är istället att den internationella marknaden, som svenskt skogsbruk är så beroende av, inte accepterar virke från skogar med värdefull och hotad biologisk mångfald. Det certifierade skogsbruket har därför åtagit sig att bevara dessa och alldeles oavsett om Skogsstyrelsen har registrerat en nyckelbiotop eller inte, så är det certifierade skogsbruket enligt standarden skyldigt att identifiera och (på egen mark) avsätta nyckelbiotoper för naturvården. Certifierade uppköpare får inte köpa nyckelbiotopsvirke (om det inte är fråga om ett uttag som gynnar naturvärden). Att svenskt skogsbruk medvetet blandar in nyckelbiotopsvirke i sina produkter kan göra så att marknaden reagerar negativt. Det riskerar att resultera i stora ekonomiska konsekvenser, inte bara genom att nyckelbiotopsvirket blir svårsålt, utan för att hela den svenska skogsnäringens lönsamhet kan hotas. Mer om detta i kommentarerna om förslagen 12.2 – 12.8.

För att svenskt skogsbruk och andra samhällsintressen ska kunna samsas, menar vi att samtliga politiska partier måste vara beredda att ta ett gemensamt ansvar. Det innebär att prestigelöst kompromissa fram spelregler som inte ensidigt gynnar det särintresse som skogsnäringen utgör idag, utan istället gynna ett skogsbruk som tar hänsyn till att ovärderliga ekosystemtjänster måste fortsätta att fungera långsiktigt. Den biologiska mångfalden får inte med berått mod fortsätta att utarmas på bekostnad av våra barns och barnbarns möjligheter att utnyttja Sveriges skogar för försörjning. Kort sagt måste skogsbruket i sitt agerande bidra till ett hållbart samhälle för framtida generationers skull.

BirdLife Sverige kräver tre viktiga förändringar för framtidens skogspolitik

1. Staten måste ta sitt ansvar och snabbt avsätta tillräckliga ekonomiska resurser för att skydda det mest värdefulla av det som behöver skyddas innan det är för sent. Detta gäller inte minst det 100 mil långa sammanhängande unika naturskogsområdet i nordvästra Sverige.
2. De statligt ägda skogarna, med Sveaskog och Fastighetsverket i spetsen, måste få nya direktiv som gör att de kan föregå med gott exempel på hur ett uthålligt skogsbruk bedrivs. Landets kommuner behöver också ingå i detta arbete.
3. Spelreglerna måste vara sådana att skogsbruket lever upp till sitt sektorsansvar. Sektorsansvaret måste tydliggöras och bidra till att uppnå de beslutade skogspolitiska målen och nationella miljömålen.

Översikt kommenterade förslag

Förslag	Grön text = vi stöder; gul text = vi stöder delvis; röd text = vi stöder inte	Sida i utredningen
9.3	Nationell samordnare för skogsprogrammet	501
9.4	En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen	508
9.5	Regelförenklingar för skogsbruket	519
9.6	Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket	525
9.7	Klövviltsförvaltning	528
9.8	Skogsskadecenter	534
9.9	Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald	536
9.10	Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen	551
9.11	Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen	562
10.2	Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog	598
10.3	Nya sätt att skydda skog	613
10.4	Ersättning för naturvård	619
10.5	Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygds-utveckling	627
12.2	Skogsstyrelsens föreskrifter om samrådspikt i nyckelbiotoper saknar stöd i myndighetens bemyndigande och bör upphävas	702
12.3	Förvaltningsrättsliga förutsättningar för att inventera naturvärden	708
12.6	Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar	735
12.7	Krav på miljöinformation (Inspiredirektivet)	744
12.8	Staten bör ta ansvar för brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden	748
14.1	Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen	805
14.3	Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar	842
14.4	Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen	869
15.6	Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog	928
16.2	En statlig satsning för bevarande och utveckling av de stora sammanhängande naturskogarna med mycket höga naturvärden	972
16.3	Kostnader för anslag till Naturvårdsverket och länsstyrelserna	1001

9.3 Nationell samordnare för skogsprogrammet

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige stöder detta förslag och menar att det är viktigt att det genomförs.

Utveckling av ställningstagande

I likhet med Skogsutredningen har vi konstaterat politiska låsningar i skogsdebatten, som medfört att fakta och sakfrågor kommit i skymundan av ideologi och politisk beslutsfattning. För en så viktig näringsgren som skogsbruket, där skyttegravarna sedan länge grävts djupa, är det viktigt att olika parter kan föra en fri dialog kring de faktiska problemen och känna att de kan komma med såväl egna som gemensamma lösningsförslag till den politiska nivån, utan att på förhand ha bakbundits. Dialogen bör i så stor utsträckning som möjligt vila på resultat från oberoende, relevant vetenskaplig forskning vad gäller faktorer och åtgärder som påverkar skogslandskapets klimat, hydrologi, biologisk mångfald och ekosystemtjänster m.m.

BirdLife Sveriges erfarenhet av skogsprogrammet grundar sig framför allt på erfarenheter från den regionala nivån, varifrån vi ser en dyster bild. Det finns regioner (Skåne är ett föredömligt exempel) som samlat många olika intressenter och fått till en bra dialog, vilket är en förutsättning, men tyvärr har alltför många andra regioner inte lyckats med detta. I något fall har man inte ens gett sig tid att invänta de ideella föreningarnas möjlighet att delta, utan satsat mer på att bli klara inom en viss tid. Åter andra har kört på och med eller utan miljörelsernas medverkan prioriterat skogsproduktion före allt annat. Detta är inte acceptabelt. Föreningar som representerar ett allmänintresse måste ges rimliga förutsättningar att delta i processen, annars har man inte levt upp till sitt uppdrag.

Om det nationella och de regionala skogsprogrammen ska få någon som helst betydelse och inte bara bli ännu ett antal ambitiösa hyllvärmare, måste man på allvar lyssna in alla intressenters legitima synpunkter på vad som får och vad som måste göras inom näringen. Det kan ske på flera olika sätt och måste anpassas efter hur ideella naturvårdsorganisationer kan bidra. Det ekonomiska skogsbruket har ett oerhört försprång genom att dess företrädare på betald arbetstid bevakar sina särintressen, medan de ideella med mycket knappa medel, ekonomiska såväl som personella, inte alls har samma möjlighet att ställa upp "på kommando" för att föra talan för allmänna intressen.

En av en samordnarens absolut viktigaste uppgifter måste därmed bli att se till att dialogprocessen fortsättningsvis bedrivs så att alla intressenter (inklusive ideell naturvård) finns representerade såväl i det nationella såväl som i de regionala skogsprogrammen, att nödvändig hänsyn tas till olika intressenters möjligheter och att de känner sig välkomna att delta. Det är också viktigt att förslag på t.ex. förändrad lagstiftning, åtgärder och styrmedel godtas i bred konsensus bland skogens alla intressenter innan de skickas vidare till beslutande organ. Är detta inte möjligt bör det tydligt klargöras vari skillnaderna mellan olika synsätt består. Det är av stor vikt att besluten vilar på en allsidig information och bidrar till en konstruktiv kompromiss mellan olika syn på frågan. Först när

man lyckas nå konsensus bland deltagarna kan skogsprogram bli något annat än hyllvärmare eller ännu ett antal renodlade produktionsprogram.

Vi anser dessutom att det är mycket viktigt att skogsprogrammen leder till verkliga förändringar ute i skogen. Exempel på sådana förändringar är åtgärder som i betydande omfattning leder mot det nationella miljömålet *Levande skogar* och uppfyllelse av våra internationella åtaganden vad gäller biologisk mångfald och klimat. Ett sätt att åstadkomma detta är att ta fram handlingsplaner, där det tydliggörs vad som behöver förändras. Sådana handlingsplaner måste dessutom följas upp vad gäller resultat, och vid avvikelser åtgärdas.

Avslutningsvis vill vi här peka på att en sådan dialog kan leda fram till fungerande kompromisser om alla parter är beredda att lyssna till varandra. Ett bevis för detta är vad som åstadkommit inom ramen för FSC-certifieringen, som är en förhandlingsprodukt där olika intressen som representerar ekonomi, miljö och det sociala bidrar på lika villkor.

9.4 En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen

Vi är skeptiska till fastställda mål för tillväxt i skogen. Mål för skogstillväxt och bioekonomi måste under alla omständigheter underställas hållbara ekologiska, sociala och klimatomfattiga ramar. Om bioekonomin ska vara cirkulär och hållbar måste den underställas våra åtaganden om att bevara och bibehålla biologisk mångfald. Beslut om sådana mål måste vara vetenskapligt snarare än politiskt grundade. För att skapa en balanserad strategi kring bioekonomi krävs deltagande från naturvård och andra intressenter än själva näringen.

9.5 Regelförenklningar för skogsbruket

BirdLife Sverige ser kritiskt på en översyn av bestämmelserna om lägsta ålder för förnygringsavverkning. Om det tillämpas strikt på plantageskog enligt FSC:s definition kan vi tänka oss undantag, om det leder till mer klimatsäkra blandskogar.

Plantageskog (enligt FSC:s definition) i Sverige utgörs av:

- bestånd där *främmande trädslag* har introducerats med aktiva åtgärder.
- bestånd på nedlagd jordbruksmark där etablering och skötsel inte leder till långsiktigt mer naturlig trädslagsblandning, skiktning, strukturer och markförhållanden. Dessa bestånd präglas oftast av ensartad växtlighet, träd planterade i rader, intensiv skötsel och en hydrologi förändrad genom dikning.
- grandominerade bestånd i nemoral zon, på marker som saknar naturlig kontinuitet av gran och där gran gynnats på bekostnad av andra naturliga trädslag.

9.6 Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket

BirdLife Sverige anser att rådgivningen från Skogsstyrelsen bör inskränkas till naturvårdande skötsel och mångbruk. Vi anser att det inte råder någon brist på kunskap kring produktion. Detta har under lång tid utvecklats av skogsnäringen själva och även via t.ex. *Skogforsk* och SLU. Behov av rådgivning finns däremot kring naturvårdande skötsel, alternativa brukningsmetoder, blandskogsskötsel samt mångbruk av skog.

9.7 Klöwiltförvaltning och 9.8 Skogsskadecenter

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige stöder dessa förslag och menar att det är viktigt att de genomförs, men anser samtidigt att uppdraget är alltför begränsat och behöver breddas till att även införa föreskrifter kring ståndortsanpassat skogsbruk och lövskogsröjning, foderskapande åtgärder, naturlig föryngring och anläggning av blandskog. Således föreslår vi en betydligt bredare ansats än bara inriktat mot klöwiltpopulationerna. Vidare föreslår vi fridlysning av RASE-arter (rönn, asp, sälg och ek) och lagstadgad bredd på 20 meter breda kantzoner. Ökad tillämpning av hyggesfria metoder skulle också gynna situationen. Förvisso utanför denna utrednings mandat, men i sammanhanget vore det lämpligt med en översyn av de stora rovdjurens roll som begränsande faktor för svenska klöwiltpopulationer.

Utveckling av ställningstagande

Ur ekologiskt perspektiv finns ett stort behov av att reducera den svenska älgstammen. Naturliga älgstammar överstiger sällan fyra individer per 1 000 ha, medan Sverige nu har mer än den dubbla tätheten (ca tio individer per 1 000 ha). Detta motsvarar en individ/km², som ska få i sig ca ett ton foder var enbart under de strängaste vintermånaderna. Så hög foderkonsumtion riskerar att medföra allvarliga skadeverkningar på ekosystemet, eftersom älgarna är selektiva i sin betning. I det norrländska landskapet är trädformig rönn i stort sett försvunnen (annat än längs trafikerade vägar och nära tätbebyggelse), till stor del p.g.a. det höga betestrycket från framför allt älg. På längre sikt är det nästan lika allvarligt för sälg och trycket är även hårt på asp.

Vi föreslår följande åtgärder:

- Upphör med all förröjning inför gallring och slutavverkning. Alla mindre lövträd och lövbuskar som röjs bort, bidrar till hjortdjurens foderbrist och försämrar biologisk mångfald (inte minst fågellivet).
- Minska mängden granplantor per hektar och stimulera ökad andel blandskog. Ensidig satsning på vissa trädslag, idag främst tall och gran, innebär stora risker i och med de pågående klimatförändringarna. Ökad trädslagsblandning skulle minska riskerna och gynna den biologiska mångfalden.

- Förbjud granplantering på tallmarker och föryngra istället med tall. På landskapsnivå påverkas skaderisken främst av mängden tallungskog. Ju större areal tallungskog det finns i landskapet, desto mindre blir risken för skador på exempelvis lövträd och övriga tallbestånd vid en given älgdätthet.
- Fridlysning av rönn, asp, sälg och ek kan ses som ett kontroversiellt förslag, men skulle ge tydliga signaler om behovet att spara dessa vid röjning. Presumptiva naturvärdesträd som RASE röjs ofta bort i södra Sverige medan björk lämnas. Skogsbrukare bör få utbildning i hur man artbestämmer de olika trädslagen och det bör finnas skötselråd för ekologiskt värdefulla träd.
- Lagstadga om att minst 20 meter breda kantzoner mot våtmarker, vattendrag, sjöar och brynzoner mot jordbruksmark ska klassas som *NO* (naturvård orört) eller *NS* (naturvård skötsel) inom alla skogsbruksplaner. Dessa områden är ekotoner som i regel är solbelysta och fuktiga och därmed lövgynnade marker som utgör bra viltbiotoper. Här återfinns ofta skydd, foder, vatten och en naturlig variation i strukturen.
- Gynna hyggesfria metoder. Det finns indikationer på att blädning ger den genomsnittligt största totala mängden foder.¹ Utifrån sådana resultat är det mycket angeläget att forska vidare på huruvida en ökad andel hyggesfria metoder skulle kunna minska betesskador.
- Inför krav på en viss mängd naturlig föryngring av plantor. Naturligt föryngrade plantor drabbas i mindre utsträckning av betesskador jämfört med planterade. En annan fördel med naturlig föryngring är att plantuppslaget kan bli tätare, vilket resulterar i lägre betning på varje enskild planta. Användningen av naturlig föryngring, under förutsättningen att plantuppslaget blir tätt, är troligtvis en effektiv metod för att minska betesskadorna i våra produktionsskogar.
- Inför ökat stöd för skapande av viltåkrar. Betestrycket påverkas av mängden foder i landskapet och storleken på klöviltstammarna. Viltåkrar skapar mycket föda och skulle därför fungera som en avledning från skadekänsliga områden.
- Lyft frågan kring rovdjurens roll som naturliga regulatorer av klöviltpopulationer. Det finns studier från andra delar av världen (t.ex. nordamerikanska nationalparker) som visar att återkomsten av stora rovdjur är en viktig naturlig regulator för klöviltpopulationer, samtidigt som biologisk mångfald gynnas. Förändringar i klöviltets betestryck har ännu inte kunnat påvisas i skandinaviska studier, sannolikt beroende på det låga predationstryck som finns idag. Forskning från bl.a. Yellowstone visar tydligt på konsekvenserna av att de stora rovdjuren försvinner, men också hur snabbt balansen återställs när rovdjuren återkommer. Med en naturlig vargpopulation i Sverige skulle älgstammen ganska snabbt kunna reduceras

---

¹ Ullén M. 2015. *Skogsskötselns påverkan på fodertillgång för klövilt*. Arbetsrapport 437, SLU Umeå.

till mindre än fyra individer per 1 000 ha, vilket sannolikt skulle leda till en mycket bättre balans mellan fodertillgång och älgtäthet.

9.9 Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige ställer sig oreserverat bakom detta förslag. Kunskap grundad på vetenskap är helt avgörande för att dels veta tillståndet just nu, dels för att kunna vidta bästa möjliga åtgärder för att nå önskat resultat. Vi förutsätter att det föreslagna vetenskapliga rådet får en sådan sammansättning och ett sådant förtroende hos riksdagspartierna, att deras rekommendationer kommer att ligga till grund för eniga och långsiktiga politiska beslut.

9.10 Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige avstyrker förslaget om ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen. Vilka arealer och skogstyper som bör avsättas för naturvård ska baseras på biologiska data och är till stor del redan dikterade av EU:s naturvårdsdirektiv.

9.11 Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige avstyrker förslag om ett nytt handlingsprogram, vilket skulle fördröja nödvändiga skyddsinsatser ytterligare. Med tanke på att vi befinner oss i ett akut läge när det gäller de sista naturskogsresterna, är kopplingen till myndigheternas budgetar mycket oroväckande. Statens egna skogar, i första hand Fastighetsverkets och Sveaskogs, måste användas för att snabbt uppnå ett kraftigt utökat naturskydd, inte bara i det fjällnära området.

10.2 Frivilligt formellt skydd som huvudsakligt arbetssätt

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige har mycket starka invändningar emot att frivilligt formellt skydd ska vara det huvudsakliga arbetssättet. Det är ett bra arbetssätt, och ett av de arbetssätt som ska användas, men får inte stå i vägen för att vi snabbt får våra värdefullaste områden permanent och garanterat skyddade.

9.9, 9.10, 9.11 och 10.2 – Sammantagna ställningstaganden och förslag

Vi har valt att här hantera dessa förslag samlat, då de hänger ihop i en logisk kedja. De två första förslagen utgör grunden för det som därefter ska bli verklighet i skogen.

Våra förslag

Som vi nämnde i remissvarets inledning, så har utredningen på ett föredömligt sätt redovisat nuläget. Inte minst gäller det bristanalysen av skyddad areal för olika skogstyper. Vi är övertygade om att ett vetenskapligt råd med detta som ett viktigt underlag, i kombination med kunskap om olika skogstypers speciella krav, kan lämna mycket goda rekommendationer till regeringen.

BirdLife Sverige anser att det är en uppgift för det vetenskapliga rådet att bedöma vad Sveriges internationella åtaganden innebär ur ett biologiskt perspektiv. EU:s naturvårdsdirektiv innebär direkta krav som Sverige är lagbundna till att genomföra. Enligt direktiven måste medlemsstaterna arbeta för att naturtyperna och arterna uppnår/bibehåller gynnsam bevarandestatus. För att målen med livsmiljödirektivet ska kunna förverkligas krävs även att berörda myndigheter har möjlighet att förebygga verksamhet som skulle kunna vara skadlig för de arter som skyddas i direktivet. Tolkningen av kraven i unionsrätten ger inte utrymme för politiska bedömningar, vilket framgår av EU-domstolens fasta praxis att tolkningen ska utgå från lydelsen av bestämmelsen, sammanhanget som den befinner sig i och målen med bestämmelsen. Ytterst är det EU-domstolen som tolkar unionsrätten och en politiskt färgad tolkning riskerar därför att omgående hänskjutas av en svensk domstol till EU-domstolen.

Det finns betydande risker för en stor ryckighet i hela skogs- och naturvårdspolitiken om regeringen ska uttolka vad Sveriges åtaganden för biologisk mångfald innebär i relation till de verkliga behoven för biologisk mångfald samt de krav som EU ställer på medlemsstaterna. Då olika partier har fundamentalt olika syn på såväl tillståndet som behoven i skogen föreligger en reell risk att politiska ställningstaganden och uttolkningen av nationellt uppsatta mål förändras vid varje regeringskifte, eller ännu oftare.

Riksdag och regering tydliggör vad man förväntar sig ska ingå i sektorsansvaret och samtidigt tydliggör man vad staten har för ansvar för att den biologiska mångfalden ska kunna bevaras i enlighet med beslutade mål. Hur ansvaret fördelas är en politisk avvägning, men summan av insatserna måste bli att den biologiska mångfalden bevaras, att för allt levande livsnövändiga ekosystemtjänster fortsätter att fungera och att åtgärderna bidrar till att lösa klimatfrågan. Det certifierade skogsbruket har redan accepterat en miniminivå för vilket ansvar man har att skydda värdefull natur. Det kan ligga till grund för var man anser att nivån för sektorsansvaret ska ligga.

Vårt alternativ till ett nytt nationellt handlingsprogram

Det fungerar alldeles utmärkt att jobba utifrån nu gällande prioriteringar, det enda som krävs är att tillföra tillräckligt med ekonomiska resurser för att snarast genomföra nödvändiga formella skydd. I detta bevarandearbete ska grunden läggas framför allt genom att statens egna skogar nyttjas för

ett snabbt och kvalitativt tillräckligt bra genomförande i hela landet. En lösning kan vara att Sveaskogs ekoparker blir fler, görs större och inriktas på bevarande av biologisk mångfald inom olika naturtyper. Sveaskogs marker ska utnyttjas för markbyten när och där skogsägare önskar en sådan lösning. De allra värdefullaste områdena på privat mark måste tillförsäkras ett varaktigt skydd. Formerna för detta kan diskuteras, men att de får avverkas är inte acceptabelt. Här finns mycket förberedande arbete redan gjort. Ett väsentligt verktyg i detta arbete är de identifierade värdestrakterna. Här kommer de regionala skogsstrategierna till nytta, då de ska ta hänsyn till representativitet, grön infrastruktur, koncentration av värdekärnor etc.

Vårt alternativ till att frivilligt formellt skydd ska vara det huvudsakliga arbetssättet

Vi har absolut inte något emot arbetssättet med frivillighet. Det kan, tvärtom, fungera alldeles utmärkt. Det vi vänder oss emot är att metoden föreslås som huvudmetod och därmed riskerar få en dominerande ställning, men framför allt så har vi inte tiden att invänta dess genomförande. Viktiga områden måste få ett skydd snarast. Den biologiska mångfalden i skogen är under så stort hot idag, att det är av största vikt att alla tillgängliga medel används för att i tid rädda det som räddas kan. Det innebär att såväl Naturvårdsverket som länsstyrelserna och Skogsstyrelsen måste få rejält med resurser, både ekonomiska och genom direktiv, att snarast skydda det som är allra värdefullast. Kan det ske genom frivillighet, gott så, men det får inte avgöras och vara beroende av detta.

Tillräcklig ekonomisk ersättning inom rimlig tid måste garanteras dem som har större arealer värdefull natur som måste bevaras. Mycket av dagens problem hade aldrig uppstått om skogsägare från början varit garanterade och fått ekonomisk ersättning för ekonomiskt betungande avsättningar. Vi föreslår att regeringen i sin budget, efter dialog med skogsbruket om vad som faktiskt ska rymmas inom sektorsansvaret, avsätter medel för att inom såg maximalt tre år ha ersatt alla som så kräver. Antingen ekonomiskt eller genom markbyten. Bara att i ett tidigt skede uttrycka denna ambition skulle kunna dämpa dagens frustration och höga tonläge.

Vi föreslår även att man överger principen om att "den berörda delen" ska vara utgångspunkt när man avgör ifall ekonomisk ersättning ska utgå då viss skog ska undantas från avverkning. Istället menar vi att hela fastigheten bör beaktas när man avgör vad som är rimligt att avstå från ekonomiskt. Som grund kan man ha exempelvis skogens taxeringsvärde eller annan rättvis utgångspunkt, och utifrån det fastslå att sektorsansvaret rimligen innebär att man ska tåla att avstå såg minst 5% av det värdet – att tillämpas i första hand när det är fråga om att spara nyckelbiotoper och andra biologiskt värdefulla marker. Skogsstyrelsen kan då utan krav på ekonomisk ersättning besluta om att en nyckelbiotop inte får avverkas och ersättning utgår då enbart om det samlade värdet för vad markägaren tvingas avstå överstiger 5 %.

Motiv för ställningstaganden

BirdLife Sveriges negativa inställning när det gäller frivilligheten beror på att skogssektorn hittills inte visat sig berett att ta sitt sektorsansvar som det var tänkt enligt den beslutade skogspolitiken. Det FSC-certifierade skogsbruket tar ansvar genom att arbeta efter införd standard, medan det

PEFC-certifierade skogsbruket accepterar och genomför avverkningar av den andel nyckelbiotoper som överskrider 5 % av arealen, ifall inte ersättning utgår för bevarande. Det ocertifierade skogsbruket tar alltifrån inget till stort ansvar, men i genomsnitt betydligt lägre än det certifierade.

Skogsbrukets sektorsansvar för miljön lades fast redan i 1988 års miljöproposition. Sektorsansvarets innebörd och principerna för dess tillämpning preciserades i anslutning till 1991 års miljöpolitiska beslut. De förnybara resurserna ska utnyttjas inom ramen för ekosystemens produktionsförmåga. Den biologiska mångfalden samt den genetiska variationen ska säkerställas. Växt- och djursamhällen ska bevaras så att i landet naturligt förekommande växt- och djurarter ges förutsättning att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Då fanns en gemensam politisk insikt om att detta är nödvändigt, om skogsbruket ska kunna betraktas som långsiktigt uthålligt.

Några citat ur den proposition som låg till grund för 1993 års skogspolitik:

"En utgångspunkt för kommitténs arbete har mot denna bakgrund varit att det grundläggande sektorsansvaret för de skogliga naturresurserna ligger på skogsägarna och skogsbrukarna. För den normala skogsmarken ligger ansvaret och kostnaderna på näringsutövaren i enlighet med vad riksdagen har uttalat."

"Ett uthålligt skogsbruk skall enligt kommittén Prop. 1992/93:226 uppnås i första hand genom ökad kunskap hos skogsägare och andra aktörer genom rådgivning, utbildning och forskning. Varje skogsägare bör göra en åtgärdsplan för sin fastighet."

"Den skogspolitik som nu bör läggas fast kännetecknas vad gäller medlen av tre förändringar i förhållande till gällande politik. För det första innebär den en ökad frihet för skogsägaren att agera inom de ramar som staten ställer upp. Den innebär för det andra ett ökat ansvar för skogsägaren dels för att i den nya friheten tillgodose de av statsmakterna fastlagda skogspolitiska målen, dels ekonomiskt för sitt skogsbruk som en motprestation till de minskade skatter och avgifter som har beslutats. För det tredje förutsätter den nya Skogspolitiken bättre kunskaper hos skogsägaren."

"Med den nya inriktning som Skogspolitiken bör ges blir det nödvändigare än någonsin att skogsägaren själv har eller kan ges sådana kunskaper om skogsbruk och miljöfrågor att de övergripande målen tillgodoses i verksamheten."

"Det är i första hand ett ansvar för varje skogsägare att skaffa sig de kunskaper som behövs för att tillgodose den nya skogspolitiken."

Som framgår ovan så innebar uppgörelsen att skogsvårdsavgifterna slopades, och att det blev skattelättnader. Skogsägarna förväntades då att som motprestation ta ett ekonomiskt större egenansvar inom ramen för sektorsansvaret. Till bilden i uppgörelsen hör dessutom att man diskuterade balansen mellan graden av hänsyn i skogsbrukandet och hur stora arealer som skulle behöva skyddas formellt. Ju större hänsyn vid brukandet, desto mindre behov av formellt skydd och vice versa.

Som tidigare sagts, det certifierade skogsbruket har tagit en del av det ansvar som man här avsåg. Men ansvaret från skogssektorn som helhet har inte varit i närheten av den totala hänsyn som måste tas för att "hålla nere" behovet av formellt skydd. Tyvärr tvingas vi också konstatera att staten inte alls tagit sitt ansvar i den uppkomna situationen. Under alla år har alldeles för lite ekonomiska resurser satts av för att täcka upp för sektorns misslyckande. Som en följd av detta står vi nu 30 år senare med ett avsevärt mer biologiskt utarmat skogslandskap.

För att klara den biologiska mångfalden ingick i 1993 års skogspolitik att sektorn skulle ansvara för och utveckla alternativa metoder till trakthyggesbruket. Hittills har detta fått en mycket blygsam tillämpning och det är ingen överdrift att påstå att det snarast motarbetats av skogssektorn. Det tog alltför många år innan Skogsstyrelsen startade ett projekt för att stimulera till ett ökat användande av t.ex. hyggesfritt skogsbruk. Och den arealmässiga omfattningen av alternativa metoder är fortfarande besvärande låg.

Utredningen visar att vissa naturtyper har ett fullgott skydd, men att de allra flesta produktiva skogstyperna har ett skydd långt under behovet om målen ska nås. Sanningen är ju att varje skydd har ett specifikt syfte. Om tillräcklig areal är skyddad avgörs först då syftet är uppnått. Enormt stora arealer fjällbjörkskog och impedimentartade tallmossar av ringa intresse för skogsbruk i norr har ett 100-procentigt skydd. Men det hjälper inte de arter som exempelvis hör hemma i de högproduktiva kalkbarrskogarna, i sandtallskogarna och i Sydsveriges ädellövskogar. Dessa arter kan bara säkras om tillräcklig hänsyn tas till dem i dessa skogstyper.

I denna uppkomna situation skulle vi gärna se att diskussionen mellan skogssektorn och politiken handlar om hur vi säkrar den biologiska mångfalden. En diskussion om vad som faktiskt krävs inom ramen för sektorsansvaret, och vad staten måste ta som sitt ansvar.

Tyvärr har dagens diskussion en inriktning som går åt andra hållet. Det hävdas bl.a., helt felaktigt och med för biologiska mångfaldens skull helt irrelevanta skyddsformer inbakade i totalsiffran, att Sverige skyddat mer än tillräckligt. Exempelvis räknar man in strandskyddet, som på intet sätt hindrar skogsbruk. Nyckelbiotopsbegreppet ifrågasätts, inte för att det skulle vara dåligt, utan för att biologiskt värdefulla skogar ska få avverkas. Således en riktning helt i strid med vad all forskning visar måste göras om biologisk mångfald ska säkras.

Eftersom det bedrivna skogsbruket inte alls levt upp till nödvändig hänsyn vid brukandet, varken i form av avsättningar, som generell hänsyn eller i form av tillämpning av alternativa metoder, måste skadan repareras genom stora formella avsättningar i närtid, medan de skyddsvärda skogarna fortfarande finns kvar. Staten har fantastiska möjligheter genom sitt eget skogsägande i framför allt Fastighetsverket och Sveaskog, att göra stora, snabba och utmärkta insatser för att formellt skydda stora och viktiga arealer i olika delar av landet, som ett första nödvändigt steg i räddningsaktionen. Statens skogar kan också i mycket högre grad användas för markbyten, när skyddsvärda skogar finns hos privata markägare. Dessa arealer bör även omfatta stora sammanhängande restaureringsarealer i de områden där mångfalden behöver återställas. Men inte ens ett sådant genomförande löser alla problem som mer än 100 års accelererande produktions-skogsbruk

åsamkat. Det krävs ändå att biologiskt rika miljöer på privatskogsmark säkras – helst med, men även utan markägarens frivilliga medverkan.

Till sist ett tips vad gäller sektorsansvaret. Det måste bli tydligare vad staten förväntar sig. Skogsvårdslagens hänsynsparagraf (SVL 30 §) har i praktiken visat sig vara mycket tandlös. Det bör vara hög prioritet att åtgärda det. Det absolut enklaste sättet är att ta del av certifieringskraven och omvandla de adekvata delarna av dem till lagkrav. Stora delar av skogsbruket har ju redan accepterat dessa villkor i och med sin certifiering, så det borde kunna genomföras utan alltför upprörda protester. I FSC ingår exempelvis de målbilder för god miljöhänsyn som skogsbruket varit med om att ta fram i samverkan med Skogsstyrelsen.

Certifieringen handlar om trovärdigheten gentemot den marknad som Sverige säljer sina miljöcertifierade skogsprodukter till. Vi förutsätter att Sveriges riksdag och regering med sina beslut värnar såväl skogsbrukets möjligheter att sälja sina produkter till konkurrenskraftigt pris som en bevarad biologisk mångfald, fungerande ekosystemtjänster och skogens klimatnytta.

12.2 – 12.8 Om nyckelbiotoper och krav på miljöinformation

Under denna rubrik tar vi upp de rester av våra skogar som fortfarande har en rik biologisk mångfald och som kan klassas som nyckelbiotoper.

- Skogsstyrelsens föreskrifter om samrådspplikt i nyckelbiotoper saknar stöd i myndighetens bemyndigande och bör upphöra.
- Förvaltningsrättsliga förutsättningar. Registrering av nyckelbiotop bör utgöra ett förvaltningsbeslut.
- Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar.
- Krav på miljöinformation.
- Staten bör ta ansvar för brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden.

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige avråder å det bestämdaste att man följer utredningens tre första förslag enligt punkterna ovan. Vi tillstyrker delvis förslaget i punkt 4, samt tillstyrker bestämt att man följer förslag fem.

Våra förslag

- Skogsstyrelsen får ett bemyndigande att ha föreskrifter om samrådspplikt för nyckelbiotoper genom att miljöbalken ändras ifall så krävs för juridisk korrekthet.
- Skogsstyrelsen ges förvaltningsrättsliga förutsättningar för att inventera naturvärden. Vi delar dock inte uppfattningen att det är ett förvaltningsrättsligt beslut att utifrån en given inventeringsmetod klargöra om ett område har så höga naturvärden att det är en

nyckelbiotop. Det utgör, vilket varit syftet hela tiden, ett kunskapsunderlag för markägare och myndigheter inför fortsatt hantering. Om slutsatsen ändå blir att det är ett förvaltningsrättsligt beslut, ska Skogsstyrelsen ges de rättsliga förutsättningarna att fatta ett sådant beslut, ett mandat som ska omfatta samtliga nyckelbiotoper på all skogsmark oavsett vem som genomfört inventeringen.

- Skogsstyrelsen får bemyndigande att fortsätta med nyckelbiotopsregistret, genom att rättsordningen ändras så att detta blir möjligt.
- Vi tillstyrker att Skogsstyrelsens uppgifter som finns i nyckelbiotopsregistret kvarstår. Vi föreslår att Skogsstyrelsen får befogenheter att även behålla klassificeringen om det är en nyckelbiotop eller ett objekt med naturvärden.
- Staten bör ta ansvar för brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden genom att ge dessa ett permanent och garanterat skydd i enlighet med vad vi argumenterat under tidigare förslag.

Motiv för ställningstaganden

Utredningen har gjort ett fantastiskt bra jobb med att ta fram bakgrundsfakta i form av statistik och annan kunskap som behövs när man därefter ska ta beslut om den framtida inriktningen. De fakta som här framträder gör att den som menar allvar med att skogsbruket ska bedrivas uthålligt – eller som en del vill uttrycka det, bidra till en uthållig samhällsutveckling – knappast kan missa vad som då krävs. Det är därför med bestörtning som vi läser de delar av utredningens förslag som, om de antas, kommer att leda i precis motsatt riktning, nämligen mot en fortsatt utarmning av den biologiska mångfalden. Därvid riskeras både för naturen och oss människor livsnödvändiga ekosystemtjänster, och möjligheten att nå klimatmålet försvåras.

Vi kan inte tolka utredningens förslag i dessa delar på annat sätt än att den varit bakbunden av utredningsdirektiven. Genom vårt ideella engagemang i FSC Sverige, där vi sitter med i miljökommaren, arbetar vi för att FSC-certifierat skogsbruk ska bedrivas med sikte på en uthållighet, så som den internationella marknaden förväntar sig. Att många skogsföretag över huvud taget certifierat sig beror högst sannolikt på att det krävs om man vill kunna sälja sina produkter till ett konkurrenskraftigt pris. Miljöcertifiering vilar, i likhet med politiken, på förtroende. Certifieringen måste ha stort förtroende från marknaden.

En av de helt avgörande trovärdighetsfrågorna är att de certifierade företagen står som garanter för att de produkter som säljs inte kommer från skogar med en uttalat hög biologisk mångfald. Det kommer till uttryck i FSC-certifieringsstandardens indikator 6.4.1 som säger:

"Följande biotoper undantas från alla skogsbruksåtgärder, förutom åtgärder påkallade för att bevara eller främja biotopens naturliga eller hävdbevingade biologiska mångfald:

- a) Utpräglat olikåldriga och skiktade naturskogar med riklig förekomst av gamla/grova träd och rikligt med grövre ved i olika nedbrytningsstadier.*

- b) Nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metod (1995).
- c) Impediment (mark vars virkesproducerande förmåga är mindre än 1 m³sk per hektar och år."

De miljöcertifierade företagen, både enligt FSC och PEFC, innehar dessutom regelmässigt spårbarhetscertifikat, vilket även många andra virkesköpare har. Detta spårbarhetscertifikat innebär att de åtar sig att inte heller köpa nyckelbiotopsvirke från andra fastigheter, även om dessa fastigheter inte är certifierade. Det åligger det köpande företaget att förvissa sig om att det inte är nyckelbiotopsvirke. Det är detta som ibland ställer till bekymmer för den som har nyckelbiotoper. Om de är registrerade hos Skogsstyrelsen eller ej är totalt irrelevant, men det underlättar självklart för det certifierade skogsbruket att i första hand utgå från den statliga myndighetens register.

Motivet för vårt ställningstagande när det gäller de här fem aktuella förslagen grundar sig på att dessa förslag, om de genomförs, riskerar hela miljöcertifieringens trovärdighet. Därmed riskerar svenskt skogsbruk att få stora svårigheter att sälja sina produkter till konkurrenskraftiga priser, eller i lågkonjunkturer kanske endast i mycket liten utsträckning över huvud taget. I debatten, och i utredningen, förekommer en diskussion om att markägarna är ekonomiska förlorare genom certifieringens hårda krav. Vi menar att detta är fel. Totalt sett vinner skogsägarna ekonomiskt på att det certifierade virket kan säljas till ett högre och mer stabilt pris över konjunkturcyklerna. Annars vore ju certifieringen meningslös i förhållande till kostnader m.m. som den medför för den certifierade.

Följs utredningens förslag kommer man att försvåra för det certifierade skogsbruket och dessutom att ytterligare fjärma sig från att nå gällande miljökvalitetsmål. BirdLife Sverige förväntar sig att det certifierade skogsbruket ska stödjas och uppmuntras av staten, dels för att stötta trovärdigheten gentemot den krävande internationella marknaden, dels för att det på köpet leder till att man bidrar till att uppfylla den beslutade svenska skogspolitiken.

Motiv för ställningstagande punkt 1

Eftersom nyckelbiotoperna har en högre biologisk mångfald än övrig produktionskog är det i högsta grad befogat att miljöbalken ska tillämpas för att skydda dessa från exploatering. Utredningen menar att de, enligt angivna direktiv, inte haft befogenhet att föreslå ändringar i miljöbalken – en begränsning som BirdLife Sverige finner anmärkningsvärd. Vi kan inte annat än tolka utredningens skrivning som att den med säkerhet skulle övervägt ett sådant förslag om nämnt mandat hade funnits.

Om miljöbalken inte ändras på denna punkt, så måste man ändå hitta en lösning som gör att Skogsstyrelsen inte förhindras att informera skogsägare om att nyckelbiotoper, vem som än klassat dem som sådana, med största sannolikhet är samrådspliktiga enligt miljöbalken om en tänkt åtgärd riskerar att påverka naturvärdena negativt.

Ytterligare ett argument för att ändringar i miljöbalken behöver göras är EU-domstolens avgörande i de förenade målen C-473/19 och 474/19 *Skydda skogen* (2021-03-04). Många arter som berörs av livsmiljödirektivet återfinnas i nämligen i just nyckelbiotoper.

Motiv för ställningstagande punkt 2

Motivet för att klassningen till nyckelbiotop skulle vara ett förvaltningsbeslut känns mot bakgrunden av att flera andra specialister/aktörer gör sådana klassningar som konstruerat. BirdLife Sverige menar att denna klassning endast är ett resultat av en given inventeringsmetod, som klargör om det finns sådana kvaliteter att området passerar "nålsögat". Precis som Skogsutredningen konstaterar så finns naturvärdena där och uppstår alltså inte genom inventeringen. Och alldeles oavsett vad man kallar de områden som håller de höga naturkvaliteterna, så åligger det skogsbrukaren att samråda när åtgärder planeras som kan riskera dessa värden.

Det är som att Skogsstyrelsen kan stå och beskriva ett kalhygge för markägaren, men ändå är förhindrad att berätta om det råder återbeskningskyldighet eller inte, därför att en sådan information måste ges som ett förvaltningsbeslut. Hur är det med övriga inventeringsregister Skogsstyrelsen har? Krävs objektsvisa förvaltningsbeslut även för forn- och kulturregistret, och för sumpskogsregistret? Impedimentsgränsen är ju av avgörande betydelse för skogsvårdslagens tillämpning, måste Skogsstyrelsen nu ta formella objektsvisa beslut om en given yta utgör impediment eller ej? Hur är det vidare med skogsbruksplanens objektbeskrivningar, krävs även här formella beslut om bonitet, uppskattad ålder på bestånd etc.? Alla här uppräknade exempel på skogliga uppgifter är ju framtagna på samma sätt som nyckelbiotopsklassningen, d.v.s. genom en objektiv metod, som får konsekvens för vad markägaren kan/får och inte kan/får göra.

Det blir en mycket knepig situation för hela skogsbruket om de nyckelbiotoper som inventerats fram och klassats av certifierade företag – på egen och på annans mark – räknas som ett inventeringsresultat, medan de som Skogsstyrelsen inventerat med samma metod skulle vara ett förvaltningsrättsligt beslut. Om man trots allt kommer fram till att det är ett förvaltningsrättsligt beslut, borde det få någon form av konsekvens för hur övriga nyckelbiotoper ska hanteras av myndigheterna. BirdLife Sverige har inte den juridiska kompetensen att föreslå hur detta skulle göras, men med tanke på nyckelbiotopernas fortsatta roll inom certifieringen och som "varningsflagg" i förhållande till miljöbalken, så krävs uppenbarligen ett politiskt beslut som erkänner nyckelbiotopernas särställning och ger Skogsstyrelsen mandat att hantera dessa utifrån miljöbalkens krav för att stötta skogsbruket.

Motiv för ställningstagande till punkt 3

Det skulle vara förödande för skogssektorns trovärdighet om inte Skogsstyrelsen skulle ha mandatet och uppdraget att bidra med kompetens när det gäller inventering av biologiskt värdefulla skogar. De större certifierade företagen har egna utbildade specialister som gör naturvärdesbedömningar och identifierar nyckelbiotoper. Mindre företag och privata skogsägare kan emellertid näppeligen förväntas skaffa sådana specialistkunskaper att de själva ska kunna identifiera nyckelbiotoper.

Som konstaterats tidigare så finns dessa biologiskt rika miljöer där ute i skogen, oavsett vad vi väljer att kalla dem. Miljöbalken föreskriver att samråd om åtgärder ska ske, och att ansvaret för att

detta sker ligger på markägaren. För BirdLife Sverige är det helt obegripligt, med tanke på ett uttalat sektorsansvar, att inte de privata skogsägarna skulle kunna få support när det gäller hantering av nyckelbiotoper. Det är därför mer än rimligt att Skogsstyrelsen får ett fortsatt uppdrag att bistå privatskogsbruket, och därigenom det samlade skogsbruket, med att inventera och registrera nyckelbiotoper så att sektorsansvaret kan uppfyllas.

Att, som utredningen föreslår, gallra i registret och därmed "kasta insamlad värdefull kunskap på sophögen" är ovärdigt det kunskapsbaserade samhälle som Sverige vill vara. I varje situation som en markägare vill vidta en åtgärd som med rimlig sannolikhet är samrådspliktig, bör rimligen Skogsstyrelsen ha mandat att informera om insamlad kunskap som befäster detta.

Vi håller med om utredningens påstående att det inte finns skäl att ändra i rättsordningen om det inte är motiverat utifrån ett behov. Vi menar emellertid att om det är någonstans i hela den infekterade skogsdebatten som det påvisats ett behov, så är det behovet att säkra den biologiska mångfalden. Med en fortsatt registrering av nyckelbiotoper säkerställs samtidigt en viktig del av miljöcertifieringens trovärdighet. Eftersom det finns intressenter som ifrågasätter nyckelbiotopernas betydelse, krävs ett politiskt beslut som klargör att staten och sektorn tillsammans har ett ansvar att värna det mest värdefulla biotoperna. Basen för att kunna göra detta är en kunskap om var de finns och hur de ser ut samt att staten fortsätter att ta fram denna kunskap och informera skogsbruket om hur verksamheten ska bedrivas för att uppfylla lagen. Oavsett hur kunskapen om en nyckelbiotop kommit Skogsstyrelsen till del, så ska den givetvis registreras och användas för att fatta korrekta beslut (gäller såväl markägarbeslut och köparbeslut som myndighetsbeslut).

Om utredningens förslag vinner gehör innebär det att det (i än större utsträckning än idag) att det är först då ett skogsbestånd anmäls för avverkning som det måste bli utrett huruvida det finns någon nyckelbiotop inom beståndet eller inte, ett utredningsansvar som så faller på markägaren. Detta ställer till det för såväl säljare som köpare mitt i en ekonomisk uppgörelse. Det torde vara bättre för alla inblandade att i förväg veta var man har sina nyckelbiotoper. Med andra ord har alla att tjäna på om Skogsstyrelsen har ett register och får i uppdrag att genomföra nyckelbiotopsinventering på småskogsbrukets marker. Detta skulle bidra både till en större rättssäkerhet och ett stöd för säljande och köpande parter inför eventuella affärsuppgörelser.

Motiv för ställningstagande till punkt 4

Här förstår vi inte utredningens slutsatser, vilka vi finner i högsta grad motsägelsefulla. Även här anar vi att utredningsdirektiven kan ha ställt till det och att man inte haft mandat att föreslå det uppenbara. Att slänga en registrerad kunskapsbank i papperskorgen vore ett katastrofalt resursslöseri, tillika starkt begränsande för Skogsstyrelsens möjligheter att fullfölja sitt uppdrag att verka för jämställda produktions- och miljömål. Självklart måste denna information finnas kvar och utnyttjas.

Att radera informationen om att det är en nyckelbiotop eller ett objekt med naturvärden blir ju ren kosmetika, och får enbart en komplicerande effekt för alla inblandade. I och med att informationen finns blir hela registret, såväl nyckelbiotoper som "objekt med naturvärden", föremål för

myndigheternas intresse så snart en åtgärd planeras, eftersom åtgärden då med största sannolikhet är samrådspiktig enligt miljöbalken. Om informationen raderas tvingas såväl privata markägare som skogsbolag, vid planerad försäljning, till förnyade inventeringar av nyckelbiotoper vars information har raderats. Att helt i onödan belasta skogsbruket med sådana nya krav känns knappast som ett konstruktivt förslag till gagn för någon.

Hur ska myndigheterna på ett kostnadseffektivt sätt kunna ta ansvar för och arbeta prioriterat med brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden (punkt 5), d.v.s. nyckelbiotoper, om några nyckelbiotoper formellt inte existerar? För myndigheterna innebär det uppenbarligen att de, på samma vis som skogsnäringen, tvingas göra om en redan genomförd inventering i samband med de tillfällen då de ska handlägga ärenden som berör tidigare identifierade nyckelbiotoper, för att på nytt konstatera om värdena är av sådan dignitet (nyckelbiotopskvalitet) att marken måste skyddas eller att markägaren bör prioriteras för ersättning.

För länsstyrelsernas och Skogsstyrelsens arbete med och prioritering av formellt skydd av värdefulla skogar (främst naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal) har nyckelbiotopsregistret ända sedan mitten av 1990-talet varit helt avgörande. Nyckelbiotopsregistret har utgjort underlag för mycket stor del av de formella skyddsområden som har inrättats. Vidare har nyckelbiotopsregistret varit ett av de viktigaste underlagen för att ta fram förslag till skogliga värdeetrakter. Värdeetrakterna kommer att vara mycket viktiga för det fortsatta arbetet med skydd av skog och för att bygga den gröna infrastrukturen.

14.1 Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige konstaterar att såväl Skogsutredningen som Artskyddsutredningen visar att skogsbruket redan idag omfattas av miljöbalkens kunskapskrav. Kunskapskravet har emellertid tillämpats bristfälligt av Skogsstyrelsen, vilket drabbat såväl arter som deras livsmiljöer negativt.

Våra förslag

- För att skogsbruket ska kunna leva upp till kunskapskravet bör ett krav om obligatorisk skogsbruksplan införas i lagstiftningen (med undantag för markägare som inte har för avsikt att genomföra några åtgärder som omfattas av miljöbalkens krav på hänsyn). Av planen ska bland annat framgå hur markägaren avser leva upp till lagstiftningens krav, men det bör även anges hur det frivilliga ansvaret kommer att mötas såsom var eventuella frivilliga avsättningar finns lokaliserade liksom hur tillsynsmyndigheters rekommendationer kommer att följas i linje med hänsynsreglerna i 2 kap. 2 § miljöbalken. Skogsbruksplanerna ska skickas in tillsammans med en avverkningsanmälan för att säkerställa att kunskapskravet efterlevs. Ansvarig myndighet ska även vid behov kunna begära in mer uppgifter än vad som angetts i skogsbruksplanen.

-
- Samråden enligt 12 kap. 6 § miljöbalken behöver avslutas med ett beslut från myndighetens sida.
  - Den hänsyn som anges på avverkningsanmälan ska vara bindande.

Motiv för ställningstagande

Av 2 kap. 1 § miljöbalken följer att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. iakttas. Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd måste alltså skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön. Det finns i praktiken inget utrymme för att, såsom utredningen föreslår, göra skillnad kring kunskapskravet utifrån vem som är verksamhetsutövare.

Kunskapskravet bör därför likställas för alla t.ex. i fråga om hänsyn till hänsynskrävande biotoper och arter. Som BirdLife Sverige redan konstaterat betonades vikten av ökad kunskap hos skogsägare och andra aktörer i samband med avregleringen av skogsbruket 1993. Även om det poängterades att också myndigheter behöver ha tillgång till relevanta data om naturvärden för att kunna tillämpa befintliga styrmedel, ansågs det i första hand vara ett ansvar för varje skogsägare att skaffa sig tillräcklig kunskap för att kunna möta den nya skogspolitiken och det skärpta miljömålet.

Enligt 2 kap. 2 § miljöbalken framgår att nödvändig kunskap måste föreligga redan innan verksamheten påbörjas eller åtgärden vidtas. Den innebär ett krav på planering och förberedelse av den som tänker vidta en åtgärd. Kravet innebär vidare en skyldighet för verksamhetsutövaren att bedöma effekterna/konsekvenserna av verksamheten eller åtgärden och dess inverkan på människors hälsa och miljön. Det räcker alltså inte att en verksamhetsutövare vet och förstår vad denne avser göra, utan denne måste kunna redogöra för miljökonsekvenserna av sitt handlande. Det kan gälla hur åtgärder påverkar hänsynskrävande miljöer eller arter.

Det är således markägare/verksamhetsutövare som ansvarar för att tillhandahålla nödvändig information inför beslut om vilka försiktighetsåtgärder som eventuellt behöver vidtas. Denna information lagstodgas lämpligen genom obligatoriska skogsbruksplaner. Planen kan bygga på övergripande information via offentliga eller andra utförda naturvärdesinventeringar. Saknas sådana är det upp till den som vill vidta en åtgärd eller påbörja en verksamhet att ta fram nödvändig information på annat sätt. Finns frivilliga avsättningar bör det framgå var dessa finns samt att de uppfyller en funktionalitet och är långsiktiga.

Av de samråd som görs och utifrån beslut som tas av myndighet blir hänsynen bindande. BirdLife Sverige anser det viktigt att de övergripande regler som följer med kunskapskravet inom andra verksamheter i samhället motsvaras av samma regelverk när det gäller verksamheten skogsbruk.

14.3 Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige instämmer i utredningens förslag om att Skogsstyrelsen ska ha ett ansvar för en grundinventering av naturvärden i skogen. Denna inventering kan ge värdefull kunskap till verksamhetsutövaren och för samhället. Det är därför viktigt att en sammanvägd bedömning av naturvärden görs, som ett planeringsunderlag för markägare, myndigheter, exploatörer och samhällets intresse. Samhället i övrigt går mot en öppenhet kring olika kunskapsunderlag, när det gäller andra naturmiljöbeskrivningar. Detta är en medveten strävan från staten, men kopplar också till olika EU-krav på ökad öppenhet. Vi uppfattar emellertid att utredningsförslaget dessvärre går i motsatt riktning, vilket strider mot dessa krav på ökad öppenhet.

Vårt förslag

Naturmiljöbeskrivningen är i huvudsak en nyckelbiotopsinventering, med ett annat namn. Vi har i 12.2, 12.3 och 12.6 kritiserat ett borttagande av nyckelbiotopsinventeringen och argumenterat för ett bevarande av denna modell. Vi hänvisar därför till våra ståndpunkter i dessa avsnitt.

14.4 Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen

Vårt ställningstagande

BirdLife Sverige avråder bestämt från att korta ner handläggningstiden.

Vårt förslag

Sex veckors handläggningstid bibehålls. Dessutom behöver skärpningar ske i 30 § skogsvårdslagen.

Motiv för ställningstagande

Utredningens förslag att göra allvar av kunskapskravet och naturvärdesbeskrivningar är bra. Vi konstaterar därvid att en av anledningarna till bristande natur- och kulturmiljöhänsyn i skogen är just bristen på kunskap, vilket också gör att förståelsen brister. Det framgår med all önskvärd tydlighet av den debatt som just nu förs, där generande brister i förståelsen för värdet av biologisk mångfald, och därmed vikten av hänsyn till denna, avslöjas. Detta är tyvärr en brist som är svår att avhjälpa, hur goda ambitioner som än finns. Man borde dock kunna förvänta sig att skogsbruket i tillräcklig omfattning utbildar berörda tjänstemän. Bland alltför många tjänstemän som arbetar med averkningar råder en besvärande brist på kunskaper om naturvärden och deras betydelse för ett uthålligt skogsbruk. Dessutom finns det över 300 000 privata skogsägare, som måste ha åtminstone så elementära kunskaper att de i kontakterna med virkesköpare kan föra en jämbördig dialog. Detta innebär att det krävs enorma och kontinuerliga utbildningsinsatser.

Det ska inte heller, som nu är fallet, vara enkelt att bryta mot 30 § skogsvårdslagen utan att det medför sanktioner. Med nuvarande utformning av bestämmelserna sker det kontinuerligt mängder med överträdelser, men nästan ingen blir dömd. Det har pågått ända sedan lagens tillkomst, d.v.s. i nästan 30 år. Tyvärr utnyttjas det konsekvent att uteblivet besked om föreskrifter från Skogsstyrelsen inom sex veckor från avverkningsanmälan medför att man kan strunta i 30 § skogsvårdslagen utan att det får konsekvenser.

Det är, precis som utredningen påpekar, så att många av förslagen hänger ihop och vad som beslutas kring ett av förslagen kan få konsekvenser för andra förslag. Även oönskade konsekvenser. Slopandet av nyckelbiotopsregister och registrering är ett exempel på beslut åt alldeles fel håll med negativa konsekvenser för såväl markägare som virkesköpare och myndigheter. Det får även förödande konsekvenser för möjligheterna att i Sverige bedriva ett hållbart skogsbruk. Att göra Skogsstyrelsen än mer tandlös, dels genom att inte få använda sig av insamlad kunskap, dels minska den tid myndighetens tjänstemän har på sig att handlägga ett ärende, skulle helt motverka det man säger sig vilja uppnå. Vi förutsätter härvid att man inte tänker sig att Skogsstyrelsen ska få avsevärt större medel för sin tillsyn, men egentligen behöver Skogsstyrelsen tillföras större resurser för tillsyn så länge som skogsbruket till stor del inte lever upp varken till 30 § skogsvårdslagen eller än mindre till intentionerna i 1993 år skogspolitik. Priset för att inte göra det är att fortsatt låta stora naturvärden för alltid gå till spillo.

BirdLife Sverige kan konstatera att det sedan årsskiftet avverkningsanmälts 60 registrerade nyckelbiotoper, utan att någon antydning gjorts i anmälan hur man tänker sig att bevara förekommande naturvärden. (Hur många oregistrerade nyckelbiotoper som mot denna bakgrund avverkningsanmälts vill vi inte ens tänka på.) Om det är något som krävs för att över huvud taget kunna genomföra kortare handläggningstider, så är det att ha så bra koll som det bara går på var de viktigaste naturvärdena – d.v.s. nyckelbiotoperna – finns i skogslandskapet. Då kan alla känna sig trygga med att de så långt möjligt är identifierade och inte riskerar ingå i det som avverkningsanmälts.

Tvärtemot att sänka handläggningstiden till tre veckor krävs förmodligen det motsatta, d.v.s. att öka tiden om kunskapskravet inte är uppfyllt i anmälan. Om den inlämnade hänsynsbeskrivningen, som ska vara en del av avverkningsanmälan, saknas eller är undermålig, ska Skogsstyrelsen ha rätt att förlänga tiden tills en acceptabel beskrivning har redovisats. Då den kompletteringen inkommit kan nedräkningen av de sex veckorna börja. Det kan innebära att man för vissa bestånd måste invänta barmarkssäsong för att kunna göra en korrekt naturvärdesbedömning

Ytterligare en komplikation med förslaget om tre veckors handläggningstid är att det kan göra det helt omöjligt för Skogsstyrelsen att i tid hinna avgöra om anmälan berör ett område där artskyddsförordningen är tillämplig och i så fall vilka eventuella restriktioner som måste meddelas.

För att kunna sänka handläggningstiden till tre veckor krävs dels en gedigen kompetensuppbyggnad bland skogsägare och tjänstemän, dels att naturvärdesinventeringar har en sådan kvalitet och sådan täckning över skogslandskapet att man kan lita på att vederbörlig

hänsyn verkställs. Plus att Skogsstyrelsen har tillräckliga handläggningsresurser. Till dessa kriterier har vi mycket långt.

Om en statlig satsning på landets unika fjällskogar – 15.6 Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog; 16.2 En statlig satsning för bevarande och utveckling av de stora sammanhängande naturskogarna med mycket höga naturvärden; 16.3 Kostnader för anslag till Naturvårdsverket och länsstyrelserna hos Skogsstyrelsen

Vårt ställningstagande

En förutsättning för vårt stöd till punkt 15.6 är att den unika satsningen enligt 16.2 genomförs i sin helhet. Sammantaget kommer denna satsning innebära ett långsiktigt skydd för det största sammanhängande naturskogsbältet i (nord)västra Europa.

BirdLife Sverige delar Naturskyddsföreningens uppfattning att det är mycket olyckligt att utredningen inte tog tillfället i akt att föreslå förändrade uppdrag till de statliga skogsförvaltarna i syfte att säkerställa skydd av de statligt värdefulla skogarna, inklusive ett nytt ersättningsmarkspaket. Förslaget som utredningen lägger fram rörande Sveaskog innebär en kostnad för staten, pengar som skulle kunna användas för att säkerställa ersättning till privata markägare vid skydd av skog.

Våra förslag

BirdLife Sverige anser att förslagen om fjällskogarna bör behandlas skilt från skogsutredningens övriga förslag. Bevarandet av dessa skogar är av internationell betydelse av samma skäl som bevarandet av inre Borneo och Amazonas. Frågan bör präglas av nationell enighet och beredas separat. Ett nationellt expertråd bör hantera frågan i enlighet med de förslag som Skogsutredningen kommit fram till.

BirdLife Sverige anser att förslagen kring fjällskogarna bör behandlas mycket skyndsamt. Redan nu ser vi hur avverkningsanmälningar i detta utpekade område har ökat lavinartat, samtidigt som det drar såväl personella som ekonomiska resurser från Skogsstyrelsen. Bedömningen är att det helt saknas pengar till annat nödvändigt naturskydd nedan de fjällnära skogarna under hela innevarande år 2021 och troligen även kommande år. Detta är helt oacceptabelt och måste hanteras skyndsamt av regering och riksdag, som måste tillsätta resurser för detta.

Motiv för ställningstagande

Många i den generation som i dag fattar politiska beslut samlade på 1980-talet pengar för att rädda tropisk regnskog. Nu gäller det att skydda vår egen skog, som också är unik. Den utgörs bland annat av 525 000 hektar fjällnära skog, som tillsammans med redan skyddade områden skulle bilda en 100 mil lång sammanhängande naturskog.

Skogsutredningen skriver: *"Att tillåta att dessa skogar fragmenteras och därmed tappar sin betydelse för biologisk mångfald på ekosystemnivån som ett bevarat intakt landskap där naturliga*

---

processer kan råda, skulle kunna skada Sveriges trovärdighet i de internationella sammanhangen. Att inte staten bevarar de skogar som har i särklass högst naturvärden i Sverige och Västeuropa kan medföra att Sveriges anseende i dessa sammanhang sjunker. Det kan i förlängningen även påverka Sveriges internationella inflytande."

Ansvariga politiker måste snarast satsa de 14 miljarder kronor som förslaget beräknas kosta – en investering som också blir en klimatsatsning av rang, eftersom avverkning av naturskog innebär betydande nettoutsläpp av koldioxid till atmosfären.² Satsningen innebär även att stora mängder värdefull betesmark säkras för rennäringen. Redan idag har klimatförändringarna medfört att renarnas vinterbete i stor utsträckning försämrats genom att marklavarna ofta blir otillgängliga vid omväxlande tös och kyla. Därför är det än mer betydelsefullt med en god hänglavsförekomst, något som i hög grad missgynnas av att skogsbruk bedrivs. I ett förändrat klimat blir intakta hänglavskogar sannolikt av helt avgörande betydelse för rennäringens framtid. Vidare ges bättre möjligheter för fjällnära ekoturism, vilket vore klädsamt under Friluftslivets år 2021. En tydlig signal skickas samtidigt till andra delar av världen, exempelvis till Brasilien där en stor del av regnskogen står under hot om avverkning. Åtgärden säkrar också ekonomisk ersättning till markägare som tidigare riskerat att bli utan.

Fåglarna visar skogarnas betydelse

Birdlife Sverige har visat att de fjällnära naturskogarnas fortsatta existens är avgörande för att arter som lappmes, tallbit, tretåig hackspett och lavskrika ska finnas kvar med livskraftiga populationer i vår svenska natur. Fåglarna är "toppen av ett isberg" och representerar i sammanhanget mängder av unika arter inom andra organismgrupper såsom insekter, svampar, lavar och mossor.

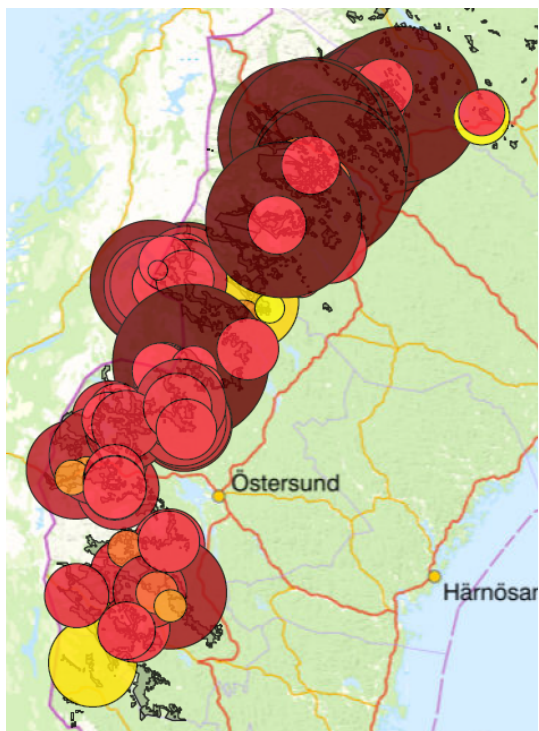
Snabba beslut krävs

Besked kring detta förslag drar ut på tiden, vilket är bekymmersamt eftersom myndigheterna då blir tvungna att hantera frågan med de otillräckliga resurser som finns till buds idag. BirdLife Sverige ser med stor otillfredsställelse på att avverkningsstillstånd redan verkar ha beviljats inom de 525 000 ha som skogsutredningen pekat ut att ingå i det sammanhängande naturskogslandskapet, och vi erfar att uppemot 30 000 ha har avverkningsanmälts inom området det senaste året (se Figur 1). Som utredningen tydligt påpekar så krävs det snabba åtgärder – nu!

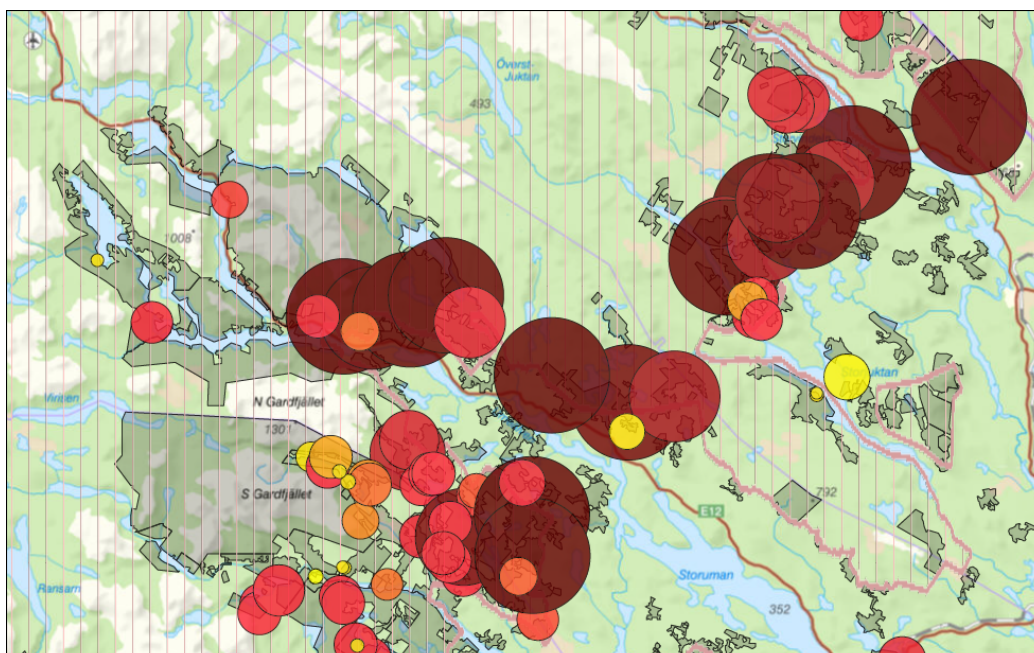
---

² <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/mer-om-skog/skogsskotselserien/skogsskotselserien-21-skogens-kolbalans-och-klimatet-2020-.pdf>

Figur 1. Averkningansmälningar som inkommit under det senaste året i det av skogsutredningen föreslagna område som skulle bilda en 100 mil lång sammanhängande naturskog. Bruna ringar omfattar enstaka averkningansmälningar på 200 – 1 000 ha. Övriga visar averkningansmälningar med storlek i fallande skala.

Figur 2. Averkningansmälningar omfattande ca 8 500 ha som inkommit under det senaste året inom ett område norr och nordväst om Storuman i det av skogsutredningen föreslagna område som skulle bilda en 100 mil lång sammanhängande naturskog. Bruna ringar omfattar enstaka averkningansmälningar på 200 – 1 000 ha. Övriga visar averkningansmälningar med storlek i fallande skala.

Slutord

De nationella miljömålen som berör skogen visar en fortsatt negativ trend.³ Några orsaker till detta är:

- för lite områdesskydd
- för lite naturvårdande skötsel i skyddade områden
- alltför omfattande avverkning av kontinuitetsskogar.

Allt detta ger en stor negativ påverkan på många av skogslandskapets hotade arter. Det finns fortsatt betydande brister i såväl implementering som uppfyllande av EU:s naturvårdsdirektiv. Endast ett fåtal av de av EU naturtypsklassade skogsmiljöerna har gynnsam bevarandestatus. Klimatsäkringen av de svenska skogarna lider av att en stor andel av dessa idag utgörs av klimatutsatta monokulturer. Vi menar att den svenska skogsindustrin inklusive användning av bioenergi har för stor omfattning för att klara att samtidigt säkra den biologiska mångfalden och klimatsäkra den svenska skogen. Detta manifesteras av en skogsindustri och skogsnäring som är mycket ovillig till ytterligare naturskydd.

BirdLife Sverige anser att det svenska skogsbruket i dagsläget är långt ifrån hållbart! Flera nationella miljömålsindikatorer som berör skogen visar fortsatt negativ trend. Det finns betydande brister i såväl implementering av nationell lagstiftning som uppfyllande av EU:s naturvårdsdirektiv (livsmiljödirektivet och fågeldirektivet). Endast ett fåtal av de naturtypsklassade skogsmiljöerna har gynnsam bevarandestatus. Klimatsäkringen av de svenska skogarna lider av att en stor andel skog idag utgörs av klimatutsatta monokulturer. Vi menar att den svenska skogsindustrins omfattning redan i dagsläget är för stor för att samtidigt klara att säkra den biologiska mångfalden och klimatsäkra den svenska skogen. Detta manifesteras bl.a. av en skogsnäring som är mycket ovillig till ytterligare naturskydd.

Vi menar att detta är ett cyniskt agerande i en tid när naturskyddade och resilienta skogar behöver vara större än någonsin ur såväl biologiskt mångfaldsperspektiv som ur klimatperspektiv. EU siktar nu på 30 % skydd av natur, men för att långsiktigt klara målen måste vi sannolikt sikta ännu högre (i vissa sammanhang kanske 50 %). Utöver områdesskydd krävs betydande skärpningar av naturhänsyn vid skogsbruksåtgärder och egentligen borde trakthyggesbruket upphöra helt. Slutligen kräver en modern skogspolitik en betydande kunskapsuppbyggnad.

BirdLife Sverige förväntar sig i detta läge att riksdag och regering nu tar sitt ansvar över skogspolitiken. De offentligt ägda skogarna, såväl statliga som kommunala, måste visa vägen mot ett hållbart svenskt skogsbruk!

---

³ <https://www.skogsstyrelsen.se/nyhetslista/negativ-trend-for-miljotillstandet-i-skogen/>

Christer Johansson
Styrelseledamot
BirdLife Sverige
Tel. 073 422 61 57
E-post: christer.johansson@birdlife.se

Lotta Berg
Ordförande
BirdLife Sverige
Tel. 070 881 28 14
E-post: lotta.berg@birdlife.se